

ПЕРСПЕКВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ХМАРО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Оксана Овчарук, канд.пед.наук., зав Відділом компаративістики інформаційно-освітніх інновацій, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПНУ, Київ, Україна

В Україні проголошено курс на розбудову нової української школи, на євроінтеграцію та широке застосування ІКТ в освіті [1]. Особливо важливими та перспективними вбачаються дослідження та розробка методичних підходів, що пов'язані з: впливом використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема хмарно орієнтованих засобів у навчально-виховному процесі та розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів у цьому контексті; теоретичним аналізом та узагальненням світового досвіду розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища у країнах зарубіжжя та Україні в контексті євроінтеграційних процесів в освіті та розбудови нової української школи; визначенням загальних підходів до розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища і надання методичних рекомендацій для системи післядипломної педагогічної освіти.

Інформаційно-комунікаційна компетентність є важливим чинником успішної професійної діяльності та освіти впродовж життя, професійного розвитку та самовдосконалення, ефективного управління навчальним процесом та застосування можливостей ІКТ, зокрема хмаро орієнтованого навчального середовища. Важливим є виявлення, аналіз та узагальнення досвіду розвинених країн світу, міжнародних організацій та ініціатив (Європейського Союзу, ЮНЕСКО, ОЕСР, ECDL, MICROSOFT, INTEL та ін.) в даному питанні. В країнах Європейського Союзу, США та інших розвинутих країнах світу розроблено та впроваджуються стандарти ІК-компетентності для вчителів на всіх рівнях освіти, існують системи обов'язкового моніторингу та сертифікації інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя, створюються та функціонують віртуальні

освітні професійні спільноти, що забезпечують створення та використання ресурсів хмаро орієнтованого навчального середовища. В сучасних освітніх системах країн Європи та світу (США, Велика Британія, Німеччина, Франція, Швеція, Нідерланди, Австрія, Польща, Литва, Латвія, Естонія та ін.) закладені міжнародні стандарти та норми сформованості ІК-компетентності вчителя, що є одним з ключових показників якості освіти загалом. Також ці країни здійснюють підготовку та підвищення кваліфікації вчителів згідно з міжнародними стандартами щодо розвитку ІК-компетентності, застосовують та розвивають хмаро орієнтовані засоби для системи освіти.

Аналізу досвіду країн Європи щодо розвитку та оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів присвячені роботи О.Гриценчук, І.Іванюк, О.Кравчини, М.Лещенко, І.Малицької, О.Овчарук, Н.Сороко, Л.Тимчук та ін. У країнах Європи одна з ключових позицій надається освіті та професійній підготовці особистості для розв'язання проблем, пов'язаних з економічними, соціальними та політичними змінами. Використання потенціалу ІКТ, набуття всіма громадянами інформаційно-комунікаційної компетентності були визначені одними із основних завдань у Цифровому плані дій для Європи (Digital Agenda for Europe), затвердженому в 2010 році, що є втіленням Стратегії “Європа 2020” (Europe 2020) [4].

З огляду на це у 2016 р. було здійснено оприлюднення важливого європейського документу DigComp – Рамки цифрової компетентності для громадян та Концептуальної еталонної моделі DigComp 2.0 [4]. Ці документи є новітніми розробками експертів ЄС, які надають можливість укладення національних стандартів та програм навчання згідно міжнародним підходам та узгодженим європейською спільнотою принципам, допомагають відповідно оцінити рівень сформованості та розвиненості ІК-компетентності людини.

Спираючись на загальноєвропейські рамки та підходи, європейські освітні кола для визначення рівнів та показників розвиненості інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів пропонують керуватись також й іншими загальноприйнятими рамками, зокрема, ЮНЕСКО, EDCL (*European Computer*

Driving Licence), «Національними освітніми технологічними стандартами для вчителів» (*NETS-T*), що визначають рівні та містять набір показників ІК-компетентності [5].

Наприклад, у Литві керуються такими трьома рівнями розвиненості ІК-компетентності: *рівень I*: вчителі цілеспрямовано планують, організують і оцінюють власну професійну діяльність із використанням ІКТ, підвищують якість навчального процесу шляхом цілеспрямованого застосування ІКТ, звертають увагу та застосовують навчальні проекти, які пропонуються в мережі Інтернет за умови застосування конструктивістського підходу до процесу навчання (інтегроване навчання, проектне навчання, спільне навчання); *рівень II*: вчителі допомагають своїм колегам й активно беруть участь у поширенні досвіду застосування ІКТ в процесі викладання різних предметів в школі; *рівень III*: вчителі беруть активну участь у поширенні досвіду застосування ІКТ в процесі навчання і викладання на рівні своїх шкіл, міст, регіонів та країни.

Для того, щоб відслідкувати рівень розвиненості ІК-компетентності вчителя існують різні форми його оцінювання, зокрема, результатом може бути так зване електронне портфоліо, що слугує інструментом для атестаційних процедур вчителя та адміністратора школи, на яке сьогодні варто звернути увагу педагогічним колективам та внести відповідні елементи до підготовки ат підвищення кваліфікації вчителя в системі ППО.

Очевидним є те, що досягнення певних рівнів розвиненості ІК-компетентності вчителя можливе за умови його діяльності в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища, що є фактично професійним середовищем для сучасного вчителя. Адже сучасний вчитель користується сьогодні поширеними інструментами та засобами хмаро орієнтованого середовища для створення платформи для діалогу між учнями та вчителями, для розміщення та поширення, а також для створення ресурсів та накопичення портфоліо, для урізноманітнення та модернізації процесу навчання та управління цим процесом, для створення можливості віртуального класу, віртуальної аудиторії тощо.

З огляду на вищевикладене, актуальним постає необхідність розвитку

інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища, що потребує розроблення низки методичних та методологічних підходів щодо розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів. Слід зазначити, що такі підходи для розвитку ІК-компетентності вчителя в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища нададуть низку переваг для різних категорій педагогічних працівників, а також для закладів, де вони працюють, а саме:

- вчителям – сприятимуть професійному розвитку та самоосвіті з питань використання хмаро орієнтованого навчального середовища у контексті навчання впродовж життя;
- слухачам системи післядипломної педагогічної освіти – створять можливість підвищення кваліфікації з питань використання ІКТ, формування ІК-компетентності в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища;
- загальноосвітнім навчальним закладам дозволять виокремити технології використання хмаро орієнтованого навчального середовища педагогічним колективом та учнями.

Таким чином, комплекс пошукових та аналітичних робіт, що базується на існуючому досвіді країн зарубіжжя та міжнародних освітніх організацій, дадуть змогу визначити основні положення, а також розробити та надати методичні рекомендації вітчизняним фахівцям з питань формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя у системі післядипломної педагогічної освіти.

Література:

1. Нова українська школа. Концепція. – Заголовок з екрану - (<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>) – Електронний ресурс.
2. Digital competences - Self-assessment grid. EUROPASS. – Електронний ресурс - <http://europass.cedefop.europa.eu/> - Заголовок з екрану.
3. Education and skills online assessment. The Online Version of PIAAC. A joint Initiative of the OECD and the European Union. – <http://www.oecd.org/skills/ESonline-assessment/> - електронний ресурс. Заголовок з екрану.
4. Vuorikari, R., Punie, Y., Carretero Gomez S., Van den Brande, G. (2016). DigComp

2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: The Conceptual Reference Model. Luxembourg Publication Office of the European Union. EUR 27948 EN. doi:10.2791/11517/- 44 p.

5. UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. Version 2.0. - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. - Paris, 2011. – 95 p.